

Uitvoeringsprogramma
verduurzaming
(publieke) zorg en
welzijn 2024-2026

Leeswijzer

- Het uitvoeringsprogramma is ingedeeld in 5 'inhoudelijke' en 3 'themadoorsnijdende' programmalijnen (A, B en C).
- Deze programmalijnen sluiten aan op de thema's van de Green Deal, maar kennen een andere indeling:
 - 1: Gezondheidsbevordering in de zorgsector (Green Deal thema I)
 - 2: Minder CO2-uitstoot van gebouwen, energie en vervoer (Green Deal thema III)
 - 3: Minder (primair) grondstoffenverbruik en maximaal circulaire (publieke) zorg en welzijn (Green Deal thema IV)
 - 4: Minder milieubelasting van medicatie(gebruik) (Green Deal thema V)
 - 5: Voorbereiden op verwachte effecten klimaatverandering in NL
 - A: Bewustwording, communicatie en internationale inzet (sluit aan op Green Deal thema II)
 - B: Kennis, onderzoek en monitoring (sluit aan op Green Deal thema II)
 - C: Wet- en regelgeving en toezicht
- De programmalijnen A, B, en C zien toe op inzet en acties die niet specifiek zijn voor één enkele programmalijn, maar voor meerdere inhoudelijke programmalijnen.

Programmalijn 1: Gezondheidsbevordering in de zorgsector

Inzet		Tijdpad
Duurzame en gezonde voeding in de zorg	1a. VWS zet in op het bevorderen gezonde en duurzame voeding in de zorg.	2024-2025
	1b. VWS werkt samen met het ministerie van LNV aan het vergemakkelijken van gezonde en duurzame keuzes.	doorlopend
	1c. VWS is betrokken bij ontwikkeling EU-kader duurzaam voedselsysteem.	
	1d. VWS en het ministerie van LNV reageren gezamenlijk op het te verwachten advies van de Gezondheidsraad ten aanzien van de eiwittransitie.	2024
Groene en gezonde omgeving	1e. VWS verkent de impact van een groene en gezonde leefomgeving op het werkplezier van zorgpersoneel en de kwaliteit binnen instellingen in de langdurige zorg.	2024

Programmaliijn 2: Minder CO₂-uitstoot van gebouwen, energie en vervoer

Inzet		Tijdpad
Energie besparen en gebouwen verduurzamen	2a. VWS financiert samen met het ministerie van BZK het Expertisecentrum Verduurzaming Zorg (EVZ) dat de sector met kennis en informatie ondersteunt bij de energietransitie.	t/m 2026
	2b. VWS neemt deel aan de interdepartementale overleg ten aanzien van het verduurzamen van maatschappelijk vastgoed onder leiding van het ministerie van BZK.	doorlopend
	2c. VWS neemt deel aan de interdepartementale werk- en stuurgroep energiebesparing onder leiding van het ministerie van EZK.	
	2d. VWS ondersteunt partijen bij de herijking van de sectorale routekaarten in 2024.	2024
	2e. VWS werkt samen met BZK bij de (door)ontwikkeling van de subsidieregeling Duurzaam Maatschappelijk Vastgoed (DUMAVA).	doorlopend
	2f. VWS voegt structureel een duurzaamheidscomponent toe aan de Normatieve Huisvestingscomponent (NHC).	doorlopend
	2g. VWS heeft zitting in de interdepartementale stuurgroep Kennis- en Innovatieplatform Maatschappelijk Vastgoed (KIPmv) (samenhang met 2a).	doorlopend

Programmaliijn 3: Minder (primair) grondstoffenverbruik en maximaal circulaire (publieke) zorg en welzijn

Inzet		Tijdpad
Hergebruik bevorderen	3a. VWS laat RIVM onderzoeken wat er nodig is voor de omslag naar meer hergebruik van medische hulpmiddelen. Op basis daarvan wordt beoordeeld welke aanvullende inzet van VWS nodig is t.b.v. de transitie naar meer hergebruik.	2024-2025
	3b. VWS versterkt de aansluiting van de zorgsector bij de transitietafels circulariteit van I&W in het kader van het Nationaal Programma Circulaire Economie.	2024-2026
	3c. VWS verkent de mogelijkheden om de markt voor wasbaar incontinentiemateriaal aan te jagen.	2024
Gebruik verminderen	3d. VWS laat RIVM in kaart brengen welke medische hulpmiddelen, binnen welke sectoren, de meeste klimaatimpact hebben. Op basis daarvan worden prioriteiten bepaald voor de inzet van VWS.	2024 en 2025
	3e. VWS stimuleert onderzoek en mogelijkheden om de nationale preventieprogramma's te verduurzamen.	2025-2026
	3f. VWS stimuleert de ontwikkeling een beoordelingsmethodiek om de duurzaamheid van medische hulpmiddelen te kunnen beoordelen (bij NEN).	2024
Duurzame productie	3g. VWS financiert het Zorginkoop Netwerk NL (ZINN) om duurzame inkoopcriteria voor medische hulpmiddelen te ontwikkelen.	2024 en 2025
	3h. VWS adviseert I&W bij de uitwerking van de Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) voor luiers en incontinentiemateriaal, ten aanzien van de impact ervan voor betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van (publieke) zorg en welzijn.	2024

Programmaliijn 4: Minder milieubelasting van medicatie(gebruik)

Inzet		Tijdpad
Hergebruik bevorderen	4a. VWS verlengt het onderzoek naar heruitgifte van ongebruikte dure geneesmiddelen tot 2024 en breidt dit uit.	2024
	4b. VWS spant zich in Europees verband in om de belemmerende wetgeving voor heruitgifte van bepaalde ongebruikte geneesmiddelen aan te kaarten en aan te passen.	doorlopend
Gebruik verminderen	4c. VWS ondersteunt en faciliteert voorschrijvers en apothekers in het gepast voorschrijven en gepast afleveren van noodzakelijke medicijnen en het bevorderen van therapietrouw en juist gebruik door de patiënt.	doorlopend
	4d. VWS stimuleert de periodieke controle van patiënten die langdurig medicijnen gebruiken zonder een zorgverlener te zien. Vaak kunnen medicijnen worden gestopt/afgebouwd of dosering worden verlaagd.	doorlopend
Duurzame productie	4e. VWS borgt aandacht voor beschikbaarheid en betaalbaarheid bij (toekomstige) Europese verboden of beperkingen wat betreft gebruik van gevaarlijke stoffen (REACH).	doorlopend
	4f. VWS steunt het voorstel van de Europese Commissie voor een herziening van de geneesmiddelenrichtlijn met strengere eisen aan milieueffectrapportages voor producenten en de verplichting om milieurisico's bij productie en gebruik te mitigeren.	doorlopend
Residuen in water verminderen	4g. VWS werkt samen met I&W aan de ketenaanpak medicijnresten in water en bewaakt onder andere betrokkenheid van stakeholders uit de (publieke) zorg en welzijn.	doorlopend
	4h. VWS adviseert I&W bij de uitwerking van de Uitgebreide Producenten Verantwoordelijkheid (UPV) voor geneesmiddelen, ten aanzien van de impact ervan voor betaalbaarheid, toegankelijkheid en kwaliteit van (publieke) zorg en welzijn.	2024

Programmaliijn 5: Voorbereiden op verwachte effecten klimaatverandering in Nederland

Inzet		Tijdpad
Veranderende zorgvraag	5a. VWS voert een verkenning uit naar de noodzaak om de zorgsector te ondersteunen bij klimaatadaptatie en waarop, bijvoorbeeld t.a.v. de adaptatie van zorgvraag en zorginfrastructuur.	2024
Extreem weer en klimaatrisico's	5b. De Gezondheidsraad brengt samen met de Wetenschappelijke Klimaatraad de stand van de wetenschap in kaart over de ongunstige effecten van klimaatverandering op gezondheid.	2024

Programmaliijn A: Bewustwording, communicatie en internationale inzet

Inzet		Tijdpad
Bewustwording en communicatie	A1. VWS vergroot het algemeen bewustzijn over de relatie tussen klimaatverandering en gezondheid.	2024-2026
	A2. VWS communiceert samen met betrokken partijen over (uitvoering van) de Green Deal.	2024-2026
	A3. VWS stimuleert het meenemen van duurzaamheid(saspecten) bij het informeren van patiënten door veldpartijen en zorgverleners, bijv. ten aanzien van productkeuze, voeding, etc.	
	A4. VWS voorziet in praktische informatie over duurzaamheid(saspecten) bij het organiseren van zorg en hulp op Regelhulp.nl	doorlopend
	A5. VWS voert de Green Deal en dit programma uit in verbinding met IZA, WOZO en GALA en de beweging naar passende zorg.	doorlopend
	A6. VWS verankert klimaat- en milieu-impact en de relatie met (volks)gezondheid in de beleidsontwikkeling en neemt duurzaamheid op in beleids- en visiedocumenten.	doorlopend
Internationale inzet	A7. VWS coördineert samen met BuZa de kabinetsbrede Mondiale Gezondheidsstrategie waarin klimaat één van de drie prioriteiten is.	doorlopend
	A8. VWS neemt deel aan de WHO Alliance for Transformative Action on Climate & Health (ATACH), gericht op het realiseren van de COP26-commitments, en neemt daarbij een actieve rol op zich.	doorlopend
	A9. VWS trekt de ontwikkeling van een nieuwe WHO-resolutie op klimaatverandering en gezondheid.	2024- 2026
	A10. VWS ondersteunt samen met BuZa de Europese Commissie bij de uitvoering van de EU Global Health Strategy, en zet daarbij nadrukkelijk in op aandacht voor klimaat(verandering).	doorlopend
	A11. VWS steunt Government2Government projecten op verduurzaming.	2024-2026
	A12. VWS verkent in 2024 de mogelijkheden om de verduurzamingstransitie op de BES-eilanden te versnellen.	2024 e.v.

Programmalijn B: Kennis, onderzoek en monitoring

Inzet		Tijdpad
Bevorderen van kennis	B1. VWS ondersteunt de sector bij (door)ontwikkeling en bekendheid van een centrale vindplaats voor bestaande kennis en goede voorbeelden.	2024-2026
	B2. VWS stimuleert opschaling en implementatie van duurzaamheid in zorg en ondersteuning via de Implementatie- en Opschalingsregeling van Zorg voor Innoveren.	2024-2026
	B3. VWS vergroot via de Kennisbasis Duurzaamheid en Gezondheid van het RIVM inzicht in en bekendheid met werkzame elementen voor gezonde zorg- en verblijfsomgeving.	2024-2026
	B4. VWS financiert een programma 'Duurzaamheid & Gezondheid' [werktitel] bij ZonMw.	2024-2026
	B5. VWS brengt ondertekenaars van de Green Deal samen om onderling kennis en ervaring uit te wisselen en samenwerking te bevorderen die bijdragen aan uitvoering van de afspraken.	doorlopend
	B6. VWS faciliteert samen met BuZa de Dutch Global Health Hub met daarbinnen een Community of Practice op klimaat en gezondheid.	2024-2026
	B7. VWS inventariseert de subsidie- en ondersteuningsmogelijkheden voor verduurzaming en vergroot bekendheid hiervan in de sector.	2024
Bevorderen van onderzoek	B8. VWS bevordert het onderzoek naar voetafdruk van Nederlandse zorg en ondersteuning.	2024-2026
	B9. VWS neemt klimaat- en milieu-impact van zorg mee bij de uitwerking van de Kennis- en Innovatieagenda van het Missiegedreven Innovatiebeleid ten aanzien van Gezondheid & Zorg.	2024
	B10. VWS bevordert onderzoek naar de voetafdruk van GGD-en voor wat betreft hun reguliere GGD taken.	2024
	B11. VWS financiert een NWO programma 'planetary health' en stimuleert andere ministeries hier aan bij te dragen vanwege het interdisciplinaire karakter.	2024-2026
Monitoren voortgang	B12. VWS monitort de landelijke voetafdruk van zorg en ondersteuning, volgend op de 0-meting in 2022.	2024: rapportage 2026: rapportage
	B13. VWS monitort in samenspraak met stakeholders de resultaten en voortgang van verduurzaming in de (publieke) zorg en ondersteuning.	2024: eerste rapportage
	B14. VWS voert samen met Regiegroep van de Green Deal een mid-term review uit van de Green Deal-afspraken.	2024
	B15. VWS zet in op het monitoren van de gezondheidsgevolgen van klimaatverandering.	2025-2026

Programmaliijn C: Wet- en regelgeving en toezicht

Inzet		Tijdpad
Wet- en regelgeving	C1. VWS werkt het wegnemen van ervaren knelpunten, mede n.a.v. de uitkomsten van de brede wetsverkenning duurzame zorg.	2024 e.v.
	C2. VWS onderzoekt de (verwachte) impact van de EU Green Deal en Fit-for-55 voor de (publiek) zorg, welzijn en sport, met in elk geval bijzondere aandacht voor de EPBD, EED en RED.	2024
	C3. VWS werkt samen met I&W en Rijkswaterstaat aan het vergroten van kennis over (juist toepassen van) bestaande afvalwetgeving.	doorlopend
	C4. VWS verkent op welke wijze klimaat- en milieu-impact kan worden meegenomen bij de verbreding en verbetering van de toets op basispakket en de aanschaf van dure apparaten.	2024
	C5. VWS laat NZa onderzoeken in hoeverre de huidige bekostigingssystematiek van Zvw- en Wlz-zorg en ondersteuning prikkels (kan) bevat(ten) om verduurzaming van de zorg te bevorderen.	2025
	C6. VWS houdt oog voor de administratieve lasten voor de zorg bij de implementatie van de Corporatie Sustainability Reporting Directive (CSRD) in Nederland.	doorlopend
	C7. VWS spant zich in de administratieve lasten van (generiek) klimaatbeleid voor de zorg te minimaliseren.	doorlopend
Toezicht	C8. De NZa verkent welke rol zij voor zich ziet bij (het bevorderen van) verduurzaming van zorg in het kader van haar wettelijke taken.	2024
	C9. De IGJ onderzoekt – in dialoog met de sector – de plek van duurzaamheid in haar toezicht.	doorlopend
	C10. Vanaf 2024 is duurzaamheid één van de drie centrale waarden van het IGJ Meerjarenbeleidsplan 2024-2027.	2024